

Izhaja 1. in 15.
dne v mesecu.

Lepoznansko-podučen list.

Veljá za celo
leto 3 gold.

Vreduje in na svitlo daje: Anton Janežič.

Št. 17.

V Celovcu 1. avgusta 1861.

VII. zv.

Trojna ljubezen.

(Zložil Gr. Krek.)

I.

Ko bil še borno dete sem veselo,
In serce mlado ni željá imelo,
Sem mami vedno gledal v belo lice,
In božale so nežne jo ročice.

Brez nje mi bila je povsod tesnota,
Za njo roké sem stegoval sirota,
V naročju njenem sladko sem počival,
V naročju njenem vse sladkosti žvžival.

Glasovi njeni so me vpokojili,
In oni spet iz spanja me zdramili;
Za njo me vedno stopnje so vodile,
Le njo otročje želje so ljubile.

Od nje ločiti se mi smert je zdelo,
Ker zanjo le vse v meni je gorelo;
Sercé je vsako srečo nji priznalo,
Zató ljubezen ji je verno dalo.

Pa zlobna smert mi vzela je veselje,
Poderla v sercu mlade misli, mlade želje;
Predrago mamó so mi zakopali,
Veselje mlado mi do dna razdjali.

V obupu sem pokleknil na gomilo,
Ločiti se od nje ni moč mi bilo,
Vsak dan pri nji na grobu sem počival,
In cvetkam, ki jih vsadil sem, prilival.

II.

Popustil sem očetov dom preblagi,
Slovó sem dal na grobu mami dragi,
V široki svet dolžnost me je podila,
K naukom me modrica namenila.

Veselo tekle so preblage leta,
Kar vnamejo oči se za dekleta,
Za njo, ki krotka je ko mati bila,
Ki verno me, ko ona je ljubila.

V oči se njene modre sem oziral,
Iž njih mi spet je novi up izviral;
Kar bil popraj nesrečno sem že zgubil,
Sem s strastjo večó zdaj na nji spet ljubil.

Gradove bele zidal sem v oblake,
Imel ljubezen sem ž njo nade vsake,
Sem menil, da ne more se podreti,
Da nič na svetu mi ne sme je vzeti.

Pa kar ljubezen prvo mi je vzelo,
Mi tudi druge ni pustiti htelo,
Sirota jokal zdaj na drugi sem gomili,
V njo so sercé mi ljube položili.

Zaklel sem se, da pustil bom ljubezen,
Slovó dal svetu sem nesrečen, jezen,
Brez nade blo sercé je, brez veselja,
Kar druga že razpenila se želja.

III.

Divjal po svetu sem brez tolažila,
Otožnost vsaka se me je lotila,
Za zmír sem odpovedal se ljubezni,
In serčno kljuboval nesreči jezni.

Spominjal rad nesreče se prestane,
Spominjal ž njo se serčne zmír se rane,
Ki jo ljubezen dvojna je storila,
In upanje iz serca vse spodila.

Za temnim dnevom pa spet jasni pride,
Pred radostjo obúp in žalost mine,
Nesrečni časi v večnost utonijo,
In druge, srečne za se bó pustijo.

Tako se tudi z mano je zgodilo,
Sercé se zopet je upokojilo,
Ker iskra nova se je uternila,
Ljubezen nova v sercu se zbudila.

Prelomil sem, kar bil sem se zarotil,
Da se z ljubeznijo ne bom več motil,
Pa serce več brez nje mi ne miruje,
Gradove nove si v oblake snuje.

Kot ljubil mamó sem in ljubo blago,
Zdaj ljubim národ, domovino drago,
Kdo more to ljubezen mi še vzeti,
Kdo želje, ki jih zdaj gojím, podreti?

Pravi prijatelj.

(Spisal J. Kosmač.)

(Dalje.)

Janez vès koperni in komaj nedelje pričakuje.
Misli sem ter tje, ali bo iz moke te, od česar sta z
očetom govorila, kaj prida kruha ali ne. Hencaj! če
je pa vendar le take bistré glave, kakor oče pripove-
dujejo, se zna res v enem mesecu precej naučiti. Kmali
bom vidil, kam pes taco molí! Sto in sto gumpcóv se
saj toliko in toliko pisati naučí, zakaj bi se pa bistra
glava ne naučila; če pa za to ni, sé ne bom dolgo

upiral ž njim. Tako je Janez od Serpanovega Štefana sam pri sebi modroval. In si pripravi nekoliko pól papirja, črnila in dvoje perés, kar bo za poskušnjo seboj vzal, kader bosta šla z očetom k Serpanovim.

Koj ko pridejo oče v nedeljo popoldne od večer- nice, rečejo Janezu: „No, zdaj se pa le napravi, da greva k Serpanovim, da boš pismo pisal v Mitrovico!“

Janez pride z vsem previden, kar mu je za pi- sanje bilo potrebnega, ter gresta, kamor sta namenjena. Tje pridši se ju vsi razveselé, posebno pa Štefan. Ko se že nekoliko časa od raznih reči pogovarjajo, poprime Janez besedo in pravi: „Štefan, za kar si me prosil, sem pripravljen, povej mi torej ročno, kaj in kam da pišem, saj vidiš, da bo kmali noč!“ — No, piši stricu v Mitrovico, da v 14 dnéh od doma odrinem in da jih prosim, naj mi pot napovejo, ktereга naj se deržim, da bom najprej in narvarniše do njih prišel, drugzega nič, in da jih pozdravimo, kar pa sam dobro véš. —

Nato vzame Janez papirje s peresi vred izpod pazdihe in črnilo iz žepa, zgane papir v podobo pisma in se pripravlja za pisanje, omoči pero in jame pisati:

Dragi stric!

Da Vam želje dopolnim, mislim čez kakih 14 dni deželo kranjsko zapustiti in k Vam v Slavonijo priti. Ker pa pota ne znam, Vas prosim, da — — „Šencajte to gre pač naglo od rok, mu Štefan v besedo seže, da preneha pisati, oh, če bi se bil jez pisati učil, bi mi ne bilo treba nikogar v štiro najemati!“

„Kar se nisi učil, tega ne moreš znati“, se Janez- zov oče oglasí.

„Česar ne znaš, se pa naučiš“, mu Janez odreče!

„Kdo raji kakor jez“, Štefan pregovorí, „pa kako?“

Janez. „Tako le! Jez ostanem še cel mesec na vakancah, in te znam vsak dan nekoliko v pisanji pod- učevati, do vseh svetnikov se še veliko naučiš, če le hočeš, če imaš le roko za-to, boš v enem mescu toliko znal, da boš stricu sam pismice lahko pisal.“

„Hajd, mož beseda! poskusiva še danes, bom saj vidil, če bo mogoče se kaj naučiti ali ne!“

Ko mu Janez za prvo vajo nekoliko razlik za- piše, iz teh napravi prve čerke ali pismenke in Štefan jih koj pervikrat tako dobro ponareja, da Janez kmali prevede, da ne bo njegovo prigovarjanje bob v steno, in pravi: „Štefan, če boš tako delal dan za dnevom, sem ti porok, da se boš v enem mescu toliko navadil, da boš stricu sam lahko pisal.“

„Če znaš coprati, ljubi moj prijatelj, drugači menda ne. Pa vendar obupal ne bom, vadil se bom vsaki dan, kar bo le moč. — Véš kaj, Janez! Pišiva stricu, da bom k njim še le po vseh svetih prišel, ne pa v 14 dneih, ker se le po takrat pisati učim.“

Janez s tem nasvetom zadovoljen, mu odgovori: „Prav je Štefan! Drugo pismo, kakor prevedim, boš že sam pisal, mene ne boš potreboval več.“ „Oho! če se pa to zgodi, dal bi ti rad 10 cekinov, če bi jih le imel. Pa naj bo, mislim da mi bo tudi enkrat svetla zarja posijala, da se ti bom mogel hvaležnega skazati. — In tako se Štefan od dné do dné v pisanji pridno vadi, in preden mesec preteče, se je res toliko navadil, da je, čeravno počasi, skoraj vse zapisati znal. Juhé, zdaj sem pa že na terdem! Ko je Janez zad- njikrat, preden je v Ljubljano odšel, k njemu prišel, se mu Štefan za poduk v pisanji odkritoserčno zahvaljuje in pismice prebere, ki ga je stricu pisal, tako le se glasi:

Ljubi stric!

Čeravno se bom zalostnega serca od očeta, matere in Katrice ločil, Bog vé, če jih bom še kdaj vidil ali ne; vendar bom domovino vesel zapustil, ker sem se v pisanji tako izuril, da Vam te verstice, prve v svo- jem življenji, pišem in Vam naznanim, da mislim tako berzo, ko odpis od Vas dobim, domovino zapustiti.

Prosim Vas tedaj, naznanite mi berž ko berž, ker pota ne véim, ktereга naj se deržim, da bom brez nevarnosti k Vam prišel. Serčno ostanem

Vaš vdani vnuk,

V Podc . . . 28. kozoperska 1819. Štefan Serpan.

Jan. Dobro, prav dobro si ga skoval. Vidiš, kaj si se v tako kratkem času navadil, vzemi za slovó ta poduk od mene, lej če bi ti bil dal še takó cenljivo popotnico za darilo, gotovo bi ti toliko ne koristilo, kakor pisanje, ktereга si se za potrebo navadil. Koli- kokrat boš peró v roke vzal, spomni se prijatla, ki ti iz serca vse dobro želí.

Zdaj se mu Štefanovi starši za prijaznost zahva- lijo, ki jo je njim, posebno pa njih sinu skazal; in oče mu dva tolarja v roke potisnejo, kterih se pa ne- sebični Janez vzeti brani; dajte jih raji Štefanu za po- potnico, kar sem storil, sem storil iz prave prijaznosti, se poslovi in gre proti domu vesel, drugi dan pa v Ljubljano v šolo.

IV.

Od zdaj je naš namenjeni popotnik vedno le od Slavonije sanjal in radoveden od dné do dné teže pi- smica od strica pričakoval. Že 8 dni je, kar sem jim pisal, pa le še ni ga odgovora, toži svojim starišem prav pogostoma. Kaj more biti, pa ne da bi ne bili pisma dobili, napis mi je sam študent po nemško na- pisal. On bo ja vedil pravo: „Abzugeben beim Herrn T . . . in Mitroviz“; če bi ga bil pa sam napisal, bi si bil lahko mislil, da se je zgubilo in ni stricu v roke prišlo. Še kake tri ali štiri dni bom čakal, če ga še ne bo, bom šel pa k pismonosu v terg popraševat, morda pri njem leži. — Če bo tako šlo, zna celo upanje moje to jesen v Slavonijo priti, po vodi splavati, in Štefko bo mogel domá ostati in ovsenik, Bog da bi ga imel, za pečjo grudi- ti. — Štirnajst dni, kar sem pisal, pa le ni sluha ne duha od dopisa; zdaj vidim, da ne bo kruha iz te moke. Dokler je bil še Janez na vakancah, je bilo še zmerom kratko- časno, dan je letel za dnevom kakor bi ga podil, zdaj so pa dolgi kakor o kresu, in ni jih preživeti! — Ko on ravno nekega dné pred obedom po navadi tarna, zakriči v veži pismonos: Štefan Serpan! — Holá! kaj pa to, kdo je? duri odpre in zaželjeni pismonos mu pismo podá. —

Vendar enkrat, hvala Bogú, pismo od strica. Urno ga razpečati in ga jame brati:

Predragi moj Štefko!

Tvoje pismo od 28. kozoperska sem še le na sv. Mar- tina dan v roke dobil. Odšel sem bil za ene dni po važnih opravkih od doma, vernivši se, sem ga včeraj od gospod T . . . na domu prejel. Ko ga preberem in zvem, da je pismice od tvoje roke pisano, me je tem bolj razveselilo, ker sem si svest, da mi boš, posebno ker nekoliko pisati znaš, v podporo in korist pri razprostranih opravilih mojih, res verli pomočnik. — Tu ti pošljem 20 goldinarjev za popotnico, mislim da boš shajal ž njimi, če te le kaka ne- sreča ne zadene.

Pot je najbliži čez Novomesto, Karlovec, Sisek, ali pa če hočeš, se znaš tudi v Zalogu pod Ljubljano na brodnisko ladijo uvesti in do Siska po nji peljati, toda moraš pozvediti, kdaj kakošna ladija v Zalogu odrine, kar se pa vsaki teržni dan v Ljubljani na št. Peterskem predmestju v kerčmi pri „avstrijskem cesarju“ zvé. Od tukaj se pelješ ali pš greš čez Jasenovac, Novsko, Bodegraje, Novo-gradsko, Verbošo, Orijevac, Garčin, Verpolje, Vinkovce, Tovarnik, in prideš brez vsega vprašanja v Mitrovico. Tukaj poprašaj pri Tevševih po meni, radi ti bodo povedali in pokazali, kje imam domovanje svoje. Pridi berž ko berž, ker te željno pričakuje

Tvoj stric

Mato Serpan.

No, hvala Bogu! Zdaj je pa vendar resnica, delj ne bom čakal kakor do pondeljka; te tri dni moram svoje reči skup spraviti, se pri svojih znancih in prijateljih posloviti. Tudi pri gospod Jožefu se moram oglasiti, preden se podam iz Krajnskega, obljubil sem jim uni dan, ko sem spoved opravljal pri njih. Vi pa, ljuba mati, pripravite mi perilo, kar mi ga je posebno potreba. Pri stricu se bom mogel tako sčasoma preobleči in po ondašnji šegi dežele nositi, za kar mi bodo gotovo stric poskerbeli, dokler si ne bom mogel iz lastnega zaslužka ničesa omisliti. Ti, pa Katrica, preglej perilo, ki ga bom seboj vzel, kjer je kaj razterganega in pokvarjenega, zakerpaj in polikaj, da bo čedno in snažno. — Do Vas, oče, pa nimam druge prošnje, kakor da me nekoliko spremite, če delj ne, saj do fare na Blokah. Pri šolmostru N...u se bom oglasil, kterega so mi gosp. Jožef memo gredé pozdraviti naročili!

V nedeljo po sv. maši se gre namenjeni popotnik k gosp. Jožefu posloviti. K njim pridši se jim priklonivši reče: Gospod Jožef! danes pridem poslednjič k vam slovó jemati, ne vé m al se bova še kdaj vidila ali ne. Dolžnost me veže, da se za poduke, ki sem jih celi čas, kar so v naši fari, od njih prejemal. Jutri, če Bog dá, jo iz dežele proti Ljubljani pomedem. Tam ostanem le toliko časa, dokler me brodniška priložnost, se v ladji po Savi do Siska odpeljati, v Zalog pod Ljubljano ne pokliče. Med tem časom bom obiskal svojega prijatla Janeza, učenca 6. latinske šole, da se mu še enkrat zahvalim, ker me je pisati naučil, in mu razodel, da so se stric neizrečeno razveselili zvedevši, da nekoliko pisati znam. Od Ljubljane grem v Zalog, od koder se na brodniški ladji do Siska popeljem. Tako se jim priporočujem, naj se me včasih spomnijo. Druzega jim nimam omeniti, kakor zdravi naj ostanejo. Z Bogom! —

Na to mu gospod rečejo: „Počaki malo“, stopijo v stransko sobo, iz ktere neutegoma pridejo in mu nekaj v belem papirju zavitega v roko potisnejo, rekoč: „Na, Stefan! vzemi to iz mojih rok za popotnico. Ostani priden in pobožen, naj hodiš koderkoli. Srečno popotvaj! Z Bogom!“

Ze o zori v pondeljek je bil popotnik prvi na nogah. Njegov oče in mati sta pretečeno noč prevelike skerbi prav malo spala. Preden je njegova sestra Katrica zajterk skuhala, sta bila popotnika že na pot odpravljena. Po zajterku vzame Stefan palico v roke in bisago na ramo in pravi za odhod: „Zdaj pa ljuba mati in Katrica, Bog vaji obvari, ostanite zdravi, molite za

me, da srečno pridem, kamor sem namenjen! Kader do strica dospem, vam prec odpišem“. Več ne more prevelike žalosti ločivši se, govoriti, ter odide s solznimi očmi urno, urno od doma.

Ko se na Blokah pri šolmostru glasita in naročenega pozdravljenja iznebita, ju ta koj poprašá: kam sta namenjena? Oče mu odgovorí: „Jez ne delj ko do Vas, fant gre pa v Slavonijo do svojega strica, brata mojega, jez pa na dom nazaj. — Ravno ko nalašč, v eni uri se popeljem čez Turjak v Želimlje, Stefan se zna z mano do tje peljati. Od tod ima komaj dobre dve uri do Ljubljane. Med tem se pa vsedita, da vama eno flaško dobrega slivovca prinesem, preden hlapec konja napase in vpreže.

Ko se nekoliko časa o raznih rečéh pri mizi sedé pogovarjajo, stopi hlapec v sobo, ter pravi: „Gospod, konj je že vprežen! Zdaj se znajo odpeljati, kader hočejo“. „Že prav! Vzemi moj plašč in deni ga v koleselj. Zdaj pa le idiva“. Oče se pri Stefanu zadnjikrat poslové, jima srečen pot voščijo in se nazaj proti domu vernejo. Šolmošter in Stefan pa čez Lužarje, Lašiče in Turjak proti Želimljam zadržata, da vse vprek letí; do Želimelj pripeljavši se ustavita. „Stefan! zdaj znaš pa le pš iti, v dveh urah boš lahko v Ljubljani, srečno hodi in zdrav, koder koli boš popotoval“, mu šolmošter želje svoje za popotnico izreče, za kar se popotnik prav prijazno zahvaljuje in korači berzo proti beli Ljubljani.

Prec ko v Ljubljano dospè, prvi ozir njegov je bil, prijatla svojega, učenca Janeza, poiskati; zato poprašuje, koder gre, po mestnih ulicah po učilnici (šoli), dokler je ne najde. Tje pridši, poprašá na velicih vratih stoječega gospoda, kterega je mislil učenika kake šole, bil je pa le vratarični sin Jelnikar, po šesti šoli, ktero mu je tako rekoč izpred vrat s perstom pokazal. Stefan tje stopi in pred šolsko sobo obstoji, dokler kdo vèn pride, ker pa ta hip nek učenec iz nje stopi, ga prijazno poprašá: če je J. K. notri. — Je, mu učenec odreče, pa le poterpi nekoliko še, v enih minutah bo šola končana. Kmali potem jame ura na gradu štiri biti, šolska soba se na stezaj odpre in učenci vrejo iz nje kakor bčele iz panja. Med prvimi je naš popotnik koj tudi svojega prijatla J. zapazil. Ta viditi kmetiškega fanta med učenci, se razveselí in pravi: Oho, Stefan! Srečne oči te tukaj viditi! kaj te je v Ljubljano prineslo? Povej mi, kaj in kako!“

„V Slavonijo grém k stricu, to že véš od doma; ker se mislim pa od Zaloga na brodniški ladji do Siska peljati, zato sem prišel lih kar v Ljubljano, da zvem kdaj bodo brodniki v Zalogu od kraja odrinili.“

„Janez pojdi mi pokazat kerčmo „k avstrijskemu cesarju“ na Šent-Peterskem predmestju, od ktere so mi uni dan stric pisali, da zvem, ako se hočem po Savi do Siska peljati, kdaj bo kaka brodniška ladija iz Zaloga odjadrala, da je ne zamudim.“

„Pa le pojva, kerčma ali prav za prav gostivnica k avstrijskemu cesarju ni deleč od tukaj, čez špitaltki most se na desno obernivši sva koj tam. Po tem takem jo misliš po vodi na Hervaško potegniti! Se pa ne bojiš, da bi utonil? V Prusnikovi strugi se je, kakor zvedeni brodnikarji pripovedovajo, že marsiktera nesreča pripetila in marsiktera barigla z vinom in žitom potopila. Jaz za mojo stran bi se vselej raji po suhem, kakor po nevarni vodi vozil. Pa ne da bi me s straš-

ljivci obkladal, kakor da bi se mi pred vsako rečjo hlače tresle, tega ne; ampak le zato se vode bolj bojim kakor suhega, ker bi bil sam pred dvema letoma kmali v Ljubljanci poleg Kodelovega grada pod Ljubljano v vodi guznil; zato pa pravim, da ne gre z vodo šal vganjati. — Med enakimi pogovori prideta rojaka do omenjene gostivnice, v katero dijak ljubljanskih šol prvi stopi in po zaloških brodnikih popraša. Na to mu kletarica odgovori; „Dva sta tukaj, pa sta šla v mesto od kodar morata vsaki čas priti, ker je že precej pozno, jutri pa gresta, kakor sta se opoldne pri kosilu menila, z ladijo v Sisek“. „Hopsa! čuješ Štefan! že jutri, kakor ta gospodična pravi, odrine ena ladija iz Zaloga proti Sisku. Počakiva, da brodnika prideta, da zveva, če bi se mogel z njima do Siseka peljati“. Na to pokličeta polič vina in za prigrizniti kaj, in še nista z južino v kraji, jo že pripiha zaripljen in rudeč brodnik v gostivnico in zakliče: „Kletarica, plačaš pa greš!“

„Oča! Vi ste brodnik kaj ne da, in boste, kakor sva slišala, že jutri odrinili z ladijo. Do kje pa greste po Savi?“ ga Janez radoveden popraša.

Brodn. „Naravnost do Siska!“

Jan. „Ali bi ne hotli tega fanta seboj vzeti, v Slavonijo gre k svojemu stricu, in bi se rad do Siska po Savi peljal, od tam pa po suhem do Mitrovice popotoval.“

Brodn. „Zakaj ne, če le dobro plača!“

Popot. „Plačal bom kakor vsak popotnik, kar bo prav.“

Brod. „Pa le ročno! Nimamo časa se obotavljati delj. V Zalogu imamo še dosti opraviti. Če si opravljen hajd, konj je že naprežen!“

Popot. „Ves opravljen, kakor vidite“. — „Ljubi Janez ne zameri, mislil sem delj časa pri tebi biti, ker je pa osoda tako nanesa, da se morava ločiti, ostani zdrav. S časom ti bom že vediti dal, kako se mi godi v Slavonii. Pozdravi mi znanca in prijatelje doma. Z Bogom!“

Jan. „Srečno popotvaj. Zdrav ostani. Z Bogom!“

Iz nazočega popisa vidiš dragi bravec, da se je, kakor preselivni tiči, ki se o nastopivši jeseni pred ostro zimo v boljše in topleje kraje pomičejo in svoje rojstne kraje zapuščajo, tudi moj dragi prijatelj v ptujo deželo po šegi nekdanjih kočujočih narodov s trebuhom za kruhom preselil, odrinil iz svoje borne bajte in zapustil svoje stariše in domovino, in šel tje v modre daljave čez hribe in doline, gozde in loge, potoke in reke, kjer mu je miliša zarja zasvetila, kjer ga prosteje obnebe obdaja, in kjer se mu gorša pogača peče, kakoršne ni v domačih hribih nikdar na mizo dobival.

(Konec prvega dela.)

Ajant.

(Žaloigra, ki jo je spisal Sofokles; poslovenil M. Kr.)

(Dalje.)

Tekmesa. Vi, ki Ajantove ste ladije bran,
Od Eréhtovcov pervosélnih rodú,
Mi žalujemo za Telamonovega
Sinú v dalečini, smo za-nj v skerbéh,
Ker nam velikí mož, silovit in plečnat,

Zdaj obolel leži
V hudoumja temotnem viharju.

Kor. Ali kakšno bolešt pa za zdravje ta noč
Primenila si je?
To naznani, Telévtanta friškega hči,
Ker te v čislu imá ino ljubi junak,
Ki sò sulico te je za ženo dobil,
Ti vedóca poveš nam to lahko.

Tekmesa. Pa kakó naj povém, kar se reči ne dá!
O nesreči boš čul, ki je tolika ko smert,
Ker od besnosti vjet glasoviti junak
Onečastil se ves je nocej to noč.
Od njegovih roká pomorjenih živin
Ti je viditi moč notri v sotoru tem,
Tega moža kervave darove.

Kor. O kakšno novico
Si razodela o možu prestrastnem, ki je
Nesterpna, neubežna,
Ktero razglašajo Danajci možki okrog
Ter jo množí govor ošaben.
Prihodnost strah daje mi, o joj; očitvno bode
Umerl mož, ker z rokó zblaznjeno je pomoril,
Vihteč meč pogubiven, živino in pastirje konjske.

Tekmesa. Gorjé mi, od tam, od letam je prišel
In povezane si je živine prignal,
Pa je notri na tleh jih al precej poklal,
Al jim je rebra poterl in jih stergal na zdvoj;
Belorunasta dva pa je ovna izvel,
In je enemu glavo in jezik izderl
Ter od sebe zagnal,
Ali drugega je pa po koncu na stolp
Privozlal in vzel konjsk remen močan
In je z zvizdavam tem dvoibičem ga bil,
Sramotivno psujoč zabavljivih besed,
Ki naučil je bes ga, ne človek.

Kor. Že čas je, da kdo si
Glavo zakrije v odela in v beg
Podá se z urno nogo,
Ali odjadra na klopih veslarskih sedé
V ladiji proč hitro po morju.
Atrejevcev dvojna oblast takošnje grožnje snuje
Nasprot nam, in bojim se, da ne bi z njim potolčen
Terpel smerti in kamjan bil z njim, ki zla ga zgoda
tlačí.

Tekmesa. O ne več; preleti se ti južen vihar,
Če brez bliskanja je, in se kmal utolf.
Ali novo bolešt ima pameten zdaj,
Ker lastitih nezgod premišljen pregled,
Ki si kriv jih je sam ino drugi nobén,
Neizmerno britkost zavdaja.

Kor. Če več ne besni, imam ga za srečnega;
Ker govori se manje o minulem zlu.

Tekmesa. Če bilo bi na zhiro, kaj bi volil ti,
Prijatelje zavergši sam se veselil,
Al pa v nesreči skupaj z njimi žaloval?

Kor. Nesreča dvojna, o gospá, le večja je.

Tekmesa. Al, da si brez bolezní, mi terpimo le.

Kor. Kako si rekla? nisem ti besed umel.

Tekmesa. Dokler je bil v bolezní, oni mož se sam
Je veselil nesreče, ki je terla ga,
Nam zdravoumnim je zavdajal pa britkost;
Al zdaj, ko mu odleglo in se je oddehnil,
Prevzela ga je čisto žalost ljuto-zla,
In mi na boljem nismo ko smo bili prej;
Al neugoda taka mar ni dvojnata?

Kor. S tebo se vjemam, in bojim se, da je nam
Od Boga prišel kak udarec; kako ne,
Če po bolezní bolj ko v njej ni pameten.

Tekmesa. Verjeti smeš mi, da je taka res ta stvar.

Kor. Pa kakšen je začetek te nesreče bil?
Oznani to nam, ki ga obžalujemo.

Tekmesa. Ker si deležnik, vse povedala ti bom.
O polnoči, ko več večerne lučice

Svetile niso, vzemši dvojerezen meč
 Je htel iziti brez uzroka pravega;
 Jaz se preplašim pa mu rečem: Ajant, kaj
 Pa delaš? h kakšnemu početju greš nezván?
 Noben glasnik ni klical, trombe nisi čul,
 In vojska vsa počiva v sladkem spanju zdaj.
 Al on mi reče kratko, vedno gojeno:
 Sopróga, ženam nosi kinč in diko molk.
 To čujem in utihnem, on odide sam,
 In kaj je tam nagodil, tega ti ne vé.
 Ko verne se, pritira bike zvezane
 In pse pastirske in pa lepyvolnat plen.
 Nekterim vrat odreže, druge pa zravná
 Po koncu in zakolje ino razkosá,
 Še druge zveže ter jih gnjavi kot ljudi.
 Na zadnje gre skoz dveri ino tam začne
 Osaben govor s senco, dokaj se smeje,
 Vse prot Atrajcoma in prot Odiseju,
 Kakó je šel in se nad njimi zmaščeval.
 Poverne se in pride v hišo spet nazaj,
 In sčasoma postane s težo pameten.
 Al kakor vidi vežo polno zgođe zle,
 Se vdar' ob glavo in zajoče, se zvalí
 In med ostanki mertvih jagnet obleži,
 Z rokó pograbi lase, z nohti jih derži,
 In dolgo dolgo časa je molčé sedel.
 Potem se meni s strašno prettnjo zagrozi,
 Če mu nesrečne vse dogodbe ne povem,
 In praša, kakošna se neki ž njim godí.
 In jaz boječa v strahu, o prijatelji,
 Povem prigodbo celo, kolikor jo vem,
 In on zazdihne prec na grozen zdih in stok,
 Kakor ga nisem nikdar slišala poprej.
 Ker bil je vselej misli, da tak placejo
 Samó plašuni in čemernoseréneži.
 Al on zdihuje brez presilno ostrega
 Glasú, vse tako kakor ko bi tulil bik.
 In zdaj sedí v tako nesrečni reví mož
 Brez jela in brez pila miren sred živín,
 Ki z ostrim mečem jih posekši je poklal.
 Vse kaže, da namerja nekaj huđeга,
 (Ker tako govori in javče tako zlo.)
 Al, o miljenci, hoďte, pomagajte mi,
 Če je mogoče, ker zató sem prišla vun.
 Prijateljske besede take rade umiré.

- Kor. Tekmesa, hči Televantova, ti si nam
 Odkrila grozno stvar, da je pobesnil mož.
- Ajant. (v šotoru.)
 O joj mi, joj!
- Tekmesa. Še več, prě, pride. Niste čuli Ajanta,
 Kak je zastokal ravno kar na kakšen glas?
- Ajant. O joj mi, joj!
- Kor. Ta mož je, vidim, ali res bolan, al pa
 Ga móci in peklí le prejšnji umobol.
- Ajant. O joj, sin, sin!
- Tekmesa. Nesrečnica! po teb' Evrisakes kriči;
 Kaj nek namerja? kje si pa? nesrečnica!
- Ajant. Po Tevkrú kličem; kje je Tevker? ali zmír
 Po plenolovu hodi? jaz pa ginem tu.
- Kor. Mož ima vendar pamet; al odpirajte,
 Morebiti, ko ugleda mene, ga bo sram.
- Tekmesa. Nà lej, odprem ti, pa pogledaš lahko si
 Njegove dela in pa njega, kakšen je.

Pri P. J. Šafařiku na pomeniji.

Ravno ko je solnce najviše stalo na nebu, —
 piše V. K. Š. v „Hvězdi“ — in so njegovi žarki naj-
 vročeje kuševali vse zemlje slovanske — je naglo za-
 padlo solnce narodu slovanskemu, da bi, Bogu bodi
 položeno, nam nikdar več ne posevalo na obzoru. Pre-

britka vest „Šafařika ni več“ nas je zadela kakor
 blisk izpod jasnega neba, in ta vest ne budí samo v
 sercích českých, moravských in slovenských (slovaških), am-
 pak v sercu vsakega vernega sina matere Slave čút
 žalosti in tuge po visokem geniju, ki si je pridobil ne-
 vmerjoče zasluge za narod in vedo, kteremu so pa
 nemile okolščine v poslednji dobi duha v okove vkle-
 nile, ki jih je še le smert razdrobila. Kakor burja, ki pre-
 vija med skalovjem in lesovjem, čedalje bolj narašča in
 se v daljne planjave valí, tako se razlega bridka vest
 o smerti Šafařikovi po vseh krajéh široke domovine
 slovanske in oglas odmeva nazaj do staroslavne Prage,
 kjer že počiva prvi Slovan, ki je živel četert stoletja v
 tem mestu slovanstvu in vznešenim idejam, ki mu jih
 je serce rodilo. V Šafařiku smo pokopali pervega Slo-
 vana, kterega imé sloví po vsej Evropi in še dalje po
 svetu, kakor slové imena: Purkyně, Kollár in Palacký.
 Marsikako stoletje spet preteče, da se rodi enak genij,
 da prižge nam takih zvezd na nebu slovanstva kakor so
 njegove „Slovanské starožitnosti“ in „slovanský narodopis“.
 Truplo se mu razpraší in mogila se posuje; ven-
 dar njegovo spominje ne zgine iz serc slovanskih po-
 tomkov.

Te in druge čutila so me obhajale, ko sem bral
 dne 27. junija telegram iz Prage v časopisu „Ost
 und West“, ki je prinesel prvo oznanilo grozne zgube.
 Ne z mnogimi, pa priserčnimi in gorečimi besedami je
 slavil ta list v črnem okrajcu spominje moža, ki ga
 je nam nemila smert ravno na dan po bitvi tatarski pri
 Olomucu l. 1241 pokosila. Prebiraje žalostno naznanilo
 so mi na novo okervavele rane, ki jih je nam tekoče
 leto vsekala nemila osoda, ki je pokosila Hanka, Sme-
 tana, Homjakova, Levela in druge slavne može, in na
 misli so mi prišle besede Koubkove:

- Jedna rána po druhé nás stihá, (zadeva)
- Jedna hvězda za druhom se ztraci (zahaja),
- Sotva (komaj) jedno srdce dokrvací (dokervaví),
- Na jiné již (druge že) nova střela čihá (namerja)
- Ukrutného smrti anděla. itd.

Kakor je znano, je zapustil Šafařik l. 1860 Prago,
 da bi v okolici Dunajski, sloveči po krasoti in po
 zdravi legi, se sopes ozdravel in okreval. — Bilo je
 to dne 29. julja, ko se peljeva s prijatlom K... po
 južni cesti proti bližnji Lešnici ali Liesingu, odkod
 derží pot v romantično krajino, v kateri je prijetna Ra-
 dovn (nemšk. Radaun) ob gori, kjer je naš slavni
 očak tedaj bival.

Postojiva pred hišo št. 99. Velike vrata se odpró
 in midva stopiva črez prag — v stanovališče naj-
 večega Slovana.

Globoko spoštovanje, nezapopadljiv čút in nedo-
 povedljiva groza mi je grabila serce; molčé stopava na
 vert, v kterem se je ravno Šafařik mudil. Solnce v
 zatonu je razlivalo rumeno zarjo po vertu, povsod se je
 bila razlila tihota in sveti mir, le nama je serce močno
 tolklo. Bilo je nama, kakor bi stopala pred gromovnika;
 v resnici sva se bližala mogočnemu, ali tihemu kralju
 duhov, kteremu se vsakdo priklanja v ponižnosti in glo-
 bokem spoštovanju. — Slavni Š. je sedel z gospó na vertu.
 Njegova visoka postava, še zmíraj dosti terdna, me je
 spominjala slavnega Götheja. Ž njegovega čisto slo-
 vanskega obličja je žarelo okó, razodevajoče globoko
 bistrournost, ki je bila brati na visokem čelu, v ktero
 so čas in mnogotere nemile zgođe globoke brazde

bile razorale. Za njimi se je skrival tisti duh, ki je vsemu svetu dokazal, kaj je Slovan in kaj je bil in kako lepa prihodnost mu miga.

Ko sva mu bila predstavljena, podá nama desnico rekoč: „Da Bog živi!“ in ukaže nama sestí. Prijazno se razgovarjamo in jasno se je nama pokazala nena- vadna bistrost njegovega duha in globoka znanost vseh reči; prepričal sem se, kar je djal že eden naših per- vih mož, da bi se moglo vse, kar Šafařík govori, koj v natis dati — tako doveršeno, tako duhapolno je bilo vse! Menili smo se o nemili osodi in o prizadevah prvih let, o prebují našega naroda po dvestoletnem spanju — koliko truda, kakšne neutrudljive marljivosti in delav- nosti je bilo treba, preden se je kaj doseglo. „Vi mla- diči“ — je rekel slavni pisatelj „slovanskih starožitno- sti,“ — „vi imate že lepšo stezo, — nam pa ni bilo mogoče brez neskončnega truda česa doseči, — pa dosti je še dela — veliko veliko polja še čaka okopave in Bog daj, da ta sila, ki je v nas starih žila, tudi iz mladega priraščaja ne zgine, v kterega stavimo svoje upanje!“ — Razgovor se je obrnil k moravski zgo- dovini Dudikovi, k možkemu odporu Brandlovemu in k drugim literarnim rečem in naslednje k cesti majora Zacha iz Belega grada v Turčijo in Sirijo. Kakó sva se tu čudila njegovi učenosti in obsežni znanosti! Vsak predel do najmanjše stvarice je bil Šafaříku znan, kakor bi imel mapo pred očmi; skor vsak potok in vsako razvodje nama je razložil, pa kakó jasno in temeljito!

Hladen veter je jel vleči po drevju in cvetju, okoli hiše nasajenem. Tu Šafařík ustane, rekoč: „Mo- ram v izbo — kmalo bo osem odbilo!“ Vzdignemo se in slavni sivček, o palico se opiraje, stopa napred. Z Radovna in z bližnjega Kalksburka je ravno avemarijo zazvonilo in prijazen mrak je zagernil celo okolico.

Ko pridemo do rožnega germa, naš Nestor postojí, uterga rožo v najlepšem cvetu ter mi jo podá rekoč: „Vzemite to rožo na spominje — in ko pridete do naše Prage, pozdravite mi jo, — upam, da jo kmalo spet vidim!“

Roka se mi je tresla, ko sem prijel za ta posve- čeni dar, in skerbno si ga še hranim kot naj draži spominek na — zdaj že mertvega očeta slovanske vede.

Napravljala sva se k odhodu. Podavši nama roké je izustil sledeče preimenitne besede: „Tužte se, (krep- čajte se) mladici, tužte. bude Vas treba! — Mějte se dobre!“

Te njegove besede „mějte se dobre“ so mi bile kakor blagoslov — tako milo, tako serčno jih je iz- ustil, da so mi globoko segle v serce.

Bratje! globoko si vtisnimo v serce teh besed; naj nam bodo vsim uzajemno geslo!

„Tužme se, tužme — bratři — bude nas treba!“

Besedník.

Is Celovca. Naznanilo, ki ga je prinesel česki „Lu- mir“: da misli naš slavni zagovornik na deržavnem zboru Dr. Lovre Toman svoje poezije in pa pripovedke, ki so po prvi naši pisateljici Josepini Turnogradski, njegovaj rajni soprugi, v rokopisu ostale, kmalo na svitlo izdati — nas je

serčno razveselilo; Bog daj, da bi ga še več družih naših pisateljev posnemalo, ker nam je posebno za odrasčeno mla- dino tečnega berila tolika potreba. Marsikdo naših pesnikov hrani dosti poezij in drugih spisov v rokopisu, le malo je bilo še tiskanega in še to vse je raztreseno po raznih časni- kih. Koliko čednih pesniških zbirk bi zagledalo beli dan, ako bi se vse zbrale in za natis priredile! Preserčno bi želeli, da bi nas za Cegnarjem in Vilharjem tudi naši visoko čislani pesniki: Koseski, Levstik, Ledinski, Svetličič, Valjavec, Virk, Svetec in drugi mlajši poetje s svo- jimi izbranimi poezijami razveselili. Vsak si prizadevaj iz vseh moči, da se naša literatura čedalje bolj razrašča in od leta do leta lepše razcveta. Če kdo ne vé druge poti, da izdá svoje lepoznavsko delo, bodi si izvirno ali poslove- njeno, smo ga radi volje po „cvetju iz domačih in tujih logov“ na svitlo spraviti, katero mislimo prihodnje leto, ako nam dojde kaj lepih rokopisov, oddeljeno od Glasnika, kte- remu letos toliko prostora jemlje, dva — trikrat v enacih zvezkih na svitlo dajati, kakor je „Marija Stuartova“. — Znani rodoljub in izdajatelj lepih „Poslovnih novin“ v Kar- lovcu, g. Abel Lukšič, si je napravil veliko narodno tiskarnico, ki je na vse strani bogato oskerbljena z najlep- šimi latinskimi, cirilskimi in glagoliškimi pismeni. Namesto „Karlovaškega viestnika“ misli nov časnik utemeljiti, verh tega pa še drug satirično-političen list izdavatí. Na dalje ku- puje od raznih hervaških pisateljev gotove rokopise, ki jih misli po redu tiskati in na svoje stroške izdajati. Da postane jugoslovenski literaturi to, kar sta Augusta in Kober česki, bodi vseh Jugoslovenov skerb in prizadeva. Naj najde tudi med nami obilno podpore, ktere mu je neobhodno potreba, da se more z uspehom poganjati za povzdigo domače lite- rature, kar mu je edina serčna želja. — „Jugoslovenska akademija“ se lepo množi: že šteje blizo 150,000 goldinar-jev istine, ki se pa bo gotovo še bolj množila po vseh stranéh, kakor hitro se popolnoma ustanoví. — Četerti vezek „slovenskih Večernic“ je že natisnjen in se bo te dni začel razpošiljati častitim družnikom, kterih število se vedno množí. Ob enem se naznanja, da se more še vedno stopiti v družbo za to in za minulo leto 1860 pod znanimi pogoji (po 1 gld. za vsako leto). — Z velikim veseljem smo zvedeli iz Novic, da se veliki slovenski besednik že pripravlja za natis in da bo v njem vsaka beseda tudi po slovenski razložena kakor v znanem Vukovem serbskem rečniku. Serčno želimo, da bi se natiskovanje kmalo pričelo in tudi na vso moč pospeševalo; da si bo pa to obširno delo tudi nezmožniši lože nakupiti mogel, bi bilo že- leti, da se izdaja po posameznih vezkih; tako bi se ga v enem letu gotovo več prodalo, kakor celega v desetih. Saj delajo tako tudi drugi narodi skorej z vsemi obširnišimi deli; korist bo pa dvojna: za bravece, da ga pred v roke dobé, za izdateljstvo pa, da se ga več pospečá.

* Preradostna vest, ki so jo nam prinesle poslednje „Novice“: da se bo prihodnje leto na ljubljanski gimnaziji in realki po izrečni želji milostljiv. knezoškofa gg. dra. J. Vidmarja kerščanski nauk v slovenskem jeziku učil, — je gotovo vsacega rodoljubnega Slovenca z največim veseljem navdala. Slava torej milostlj. knezoškofu in čast gg. katehetoma J. Marnu in A. Lesarju, ki bota ta nauk domači mladini v domačem jeziku razlagala!

Listnica. G. V. L. Smo Vam poslali; za obljubljeno prosimo; g. J. M. v P. za pol leta; pa ni treba zdaj; g. M. V. Hvala; g. M. T. v G. Prihodnjič, le skorej spet kaj; g. J. G. v G. in L. G. Najprej ko bo mogoče; g. S. S. v G. Za ta list prepozno.

Priložena je 8. pola „Marije Stuartove“.